

O Popisu poljoprivrede 2012. godine

1. Zašto je popis važan?

Informacije o veličini gazdinstva, zemljišnom fondu i kategorijama korišćenja poljoprivrednog zemljišta, površinama pod usevima, površinama voćnjaka i broju stabala, površinama vinograda i broju čokota vinove loze, navodnjavanju, upotrebi organskih i mineralnih đubriva kao i sredstava za zaštitu bilja, broju stoke – po vrstama i kategorijama i broju košnica pčela, poljoprivrednoj mehanizaciji i objektima, radnoj snazi, prodaji poljoprivrednih proizvoda, organskoj poljoprivrednoj proizvodnji, poljoprivrednim i drugim aktivnostima za gazdinstvu, kao i podaci o ribnjacima i površinama pod šumama, su od vitalnog značaja za socio-ekonomske analize i planiranja.

Pitanja kao što su bezbednost hrane, socio-ekonomske diferencijacije, izloženost faktorima rizika u proizvodnji, politika ruralnog razvoja, mogu se razumeti samo ako se detaljno analizira poljoprivredna komponenta u ekonomiji Republike Srbije.

Popis poljoprivrede je jedini instrument koji može da pruži sve neophodne informacije.

2. Zašto je popis potreban?

2. 1. Nacionalne potrebe

Podaci dobijeni Popisom omogućiće da se utvrdi realno stanje poljoprivrede u Republici Srbiji na nacionalnom, lokalnom i na nivou gazdinstava i biće osnova za formiranje kvalitetnog okvira za sprovođenje statističkih istraživanja, koja će zajedno sa popisom poljoprivrede, predstavljati okosnicu sistema poljoprivredne statistike.

2. 2. Pripadanje Evropskoj uniji

Srbija je postala kandidat za članstvo u EU. Sprovođenje popisa poljoprivrede je neophodna aktivnost na putu pridruživanja kako bi se zaključilo poglavje o statistici u pregovorima. Štaviše, sprovođenje popisa poljoprivrede će takođe biti od suštinskog značaja za ažuriranje statističkih podataka o poljoprivredi koji će pružiti neophodne informacije u vezi sa poglavljem o poljoprivredi.

2. 3. Harmonizacija sa Svetskim programom popisa poljoprivrede

Kako bi se pratile strukturne promene u poljoprivredi potrebne za uravnoteženo sprovođenje agrarne politike na mikro-nivou, Organizacija za hranu i poljoprivredu FAO, preporučuje zemljama da sprovedu poljoprivredni popis svakih deset godina. „Svetски program popisa poljoprivrede 2010“ (FAO) ima za cilj da pomogne zemljama pri planiranju popisa, pružanjem definicija, concepata, standarda i smernica za sprovođenje popisa poljoprivrede u periodu 2006-2015, a u cilju stvaranja uporedive međunarodne baze podataka. Prepoznujući ekonomske i statističke razlike koje su se pojavile između zemalja, FAO

preporučuje sprovođenje popisa poljoprivrede koji je prilagođen nacionalnim zahtevima, ali koji ispunjava i kriterijume za međunarodnu uporedivost.

3. Osnovni ciljevi Popisa poljoprivrede 2012.

- Dobijanje sveobuhvatnog pregleda strukturnih karakteristika nacionalne poljoprivrede;
- Obezbeđivanje statističkih podataka potrebnih za razvoj održive nacionalne agrarne politike;
- Izrada baze podataka, međunarodno uporedive, zasnovane na ključnim poljoprivrednim obeležjima – indikatorima neophodnim za praćenje milenijumskih ciljeva razvoja u svetu (analiza siromaštva, samozadovoljnost hranom – borba protiv gladi, zaštita životne sredine, borba protiv diskriminacije žena i sl.);
- Formiranje statističkog Registra poljoprivrednih gazdinstava koji će obezbititi okvir za poljoprivredna istraživanja na uzorku i istraživanja o strukturi poljoprivrednih gazdinstava.

4. Opšti interes Popisa poljoprivrede 2012.

Popis poljoprivrede je jedini izvor informacija za pružanje homogenih, uporedivih i sveobuhvatnih podataka na teritorijalnom nivou i dobijeni rezultati će odraziti pravo stanje naše poljoprivrede. Podaci od opšteg interesa prikupljeni tokom Popisa će obezbititi tačne informacije o veličini i strukturi poljoprivrednih gazdinstava, u skladu sa njihovim glavnim karakteristikama.

5. Zakonodavni i institucionalni okvir

Skupština Republike Srbije usvojila je Zakon o Popisu poljoprivrede 2011. godine („Službeni glasnik RS“ br. 104/09 i 24/11). U skladu sa Zakonom, popis poljoprivrede sproveće se od 01. oktobra do 15. decembra 2012. godine. Učešće u Popisu je obavezno, a podaci prikupljeni popisom predstavljaju poslovnu tajnu.

Republički zavod za statistiku, priprema, organizuje i sprovodi Popis.

6. Kratka istorija popisa poljoprivrede u Republici Srbiji

Prvi popisi poljoprivrede spominju se u 18. veku. Od polovine 19. veka vrše se redovni popisi u Srbiji i u krajevima pod bivšom Austro-Ugarskom Monarhijom. To su bili popisi stoke.

Prvi opšti popis poljoprivrednih gazdinstava sproveden je 31. marta 1931. godine, a na osnovu Zakona o popisu stanovništva, poljoprivrednih

gazdinstava i stoke. Ovaj popis je sproveden u okviru Svetskog popisa poljoprivrede

U posleratnom periodu prvi popis u poljoprivredi izvršen je 1948. godine.

Sve do 1953 godine, svake godine je vršen popis stoke, a samo su u popisu 15. januara 1951. godine, pored stoke, prikupnjeni su i osnovni podaci o zemljištu, strukturi setvenih površina i poljoprivrednim mašinama i oruđima.

Popis poljoprivrednih gazdinstava 1960. godine drugi je opšti popis poljoprivrede. Popis je sproveden kombinovanjem različitih metoda za različite jedinice posmatranja. Podaci za društvena gazdinstva dobijeni su putem izveštaja od gazdinstava (poljoprivredna preduzeća, poljoprivredne ustanove, opšte zemljoradničke zadruge, seljačke radne zadruge, gazdinstva poljoprivrednih škola, fakulteta i naučnih ustanova i drugo). Popis društvenih gazdinstava sproveden je od 1. do 10. marta 1960. godine, a popis individualnih poljoprivrednih gazdinstava od 15. do 31. maja 1960. godine.

Treći popis poljoprivrede u Jugoslaviji, koji je sproveden na uzorku, bio je 1969. godine i obuhvatao je društvena i individualna gazdinstva.

U popisu stanovništva, domaćinstava i stanova 1981. godine prikupljeni su osnovni podaci o poljoprivredi. Ovaj popis je bio po koncepciji različit od ostalih popisa jer je predstavljao organizaciono i metodološko spajanje popisa stanovništva i popisa poljoprivrede.

Popisom stanovništva, domaćinstava i poljoprivrednih gazdinstava u 1991. godini obuhvaćena su sva individualna poljoprivredna gazdinstva bez obzira na veličinu i mesto gde se nalaze.

U sklopu popisa stanovništva, domaćinstava i stanova u 2002. godini prikupljeni su podaci o poljoprivrednim fondovima za individualna poljoprivredna gazdinstva. Ukupno je bilo 16 pitanja koja su se odnosila na podatke o zemljištu, proizvodnji i zalihamama pšenice i kukuruza, utrošku veštačkog đubriva i sredstava za zaštitu bilja, broju stoke, živine i košnica pčela, broju traktora i kombajna.

7. Jedinica posmatranja i obuhvat popisa

Jedinica posmatranja u Popisu jeste poljoprivredno gazdinstvo, definisano kao tehnički i ekonomski samostalna proizvodna jedinica koja ima jedinstveno upravljanje i na kojoj privredno društvo, zemljoradnička zadruga, ustanova ili drugo pravno lice, preuzetnik ili porodično poljoprivredno gazdinstvo obavlja biljnu, stočarsku proizvodnju (uključujući gajenje nojeva, kunića i pčela), ili održava poljoprivredno zemljište u dobrom poljoprivrednom i ekološkom stanju.

Popisom će biti obuhvaćena:

1. porodična poljoprivredna gazdinstva,

2. privredna društva, zemljoradničke zadruge, drugi oblici organizovanja sa statusom pravnog lica i preduzetnici registrovani da pretežno obavljaju delatnosti poljoprivredne proizvodnje, i
3. privredna društva, zemljoradničke zadruge, drugi oblici organizovanja sa statusom pravnog lica i preduzetnici registrovani u drugoj delatnosti koja imaju organizovane ogranke ili druge organizacione delove u kojima se obavlja delatnost poljoprivredne proizvodnje.

Pod porodičnim poljoprivrednim gazdinstvom podrazumevaće se svako domaćinstvo sa sopstvenom poljoprivrednom proizvodnjom koje:

- obrađuje – koristi 50 i više ari poljoprivrednog zemljišta na kojem obavlja poljoprivrednu proizvodnju, bez obzira na to da li je ta proizvodnja namenjena tržištu ili ne, ili
- obrađuje – koristi manje od 50 ari poljoprivrednog zemljišta ali obavlja intenzivnu ratarsku, voćarsku, vinogradarsku, povrtarsku proizvodnju i proizvodnju cveća (uključujući proizvodnju pod staklenicima i plastenicima), proizvodnju pečuraka i stočarsku proizvodnju, odnosno obavlja poljoprivrednu proizvodnju koja je namenjena tržištu, ili
- dan 30. septembra 2012. gaje najmanje:
  - dva grla goveda, ili
  - jedno grlo goveda i dva grla sitne stoke (svinja, koza, ovaca - zajedno), ili
  - pet grla ovaca ili pet grla koza, ili
  - tri grla svinja, ili
  - četiri grla sitne stoke (svinja, koza, ovaca - zajedno), ili
  - 50 komada živine, ili
  - 20 pčelinjih društava.

8. Neophodne aktivnosti u vezi sa sprovođenjem popisa

Da bi se popis uspešno sproveo, neophodna je koordinacija i blagovremeno izvršavanje konkretnih poslova i zadataka, koji se, prema vremenu obavljanja, mogu svrstati u tri grupe: prepopisne aktivnosti, aktivnosti u toku sprovođenja popisa i postpopisne aktivnosti.

8. 1. Prepopisne aktivnosti

- Izrada instrumenata popisa, to su: upitnik, metodologija popisa uputstvo za popisivače i podsetnik za rad na terenu;
- Ažuriranje jedinica popisa korišćenjem postojećih administrativnih i drugih izvora;
- Izrada lista gazdinstava koja će biti obuhvaćena popisom;

- Testiranje odabranih metodoloških i organizacionih rešenja kroz probne popise poljoprivrede i Pretpopisni test popisa poljoprivrede, kako bi se izvršila finalizacija instrumenata popisa;
- Štampanje i distribucija popisnog materijala;
- Instruktaža neposrednih izvršilaca popisa;
- Dizajniranje aplikacija za unos i obradu podataka uključujući i izradu kriterijuma za logičku i računsku kontrolu;
- Promocija popisa.

8. 2. Aktivnosti u toku sprovođenja popisa

- Popisivanje na terenu i kontrola rada popisivača;
- Praćenje sprovođenja popisa na terenu i operativno informisanje od strane popisnih komisija o toku sprovođenja;
- Prijem upitnika, verifikacija, centralizacija, prikupljanje i provera valjanosti podataka.

8. 3. Postpopisne aktivnosti

- Unos i kontrola podataka;
- Kontrolni popis na terenu;
- Objavljivanje prvih rezultata, na osnovu podataka iz Kontrolnika;
- Objavljivanje konačnih rezultata.

9. Koji će podaci biti prikupljeni popisom?

Popisom će biti prikupljeni podaci o:

- Pravnom statusu gazdinstva;
- Identifikaciji gazdinstva;
- Lokaciji gazdinstva;
- Raspoloživom zemljištu gazdinstva;
- Korišćenom poljoprivrednom zemljištu, po kategorijama;
- Navodnjavanju, uporabi mineralnog i organskog đubriva, organskoj proizvodnji i primenjenim metodama u poljoprivrednoj proizvodnji;
- Broju stoke, po vrstama i kategorijama, broju pčelinjih društava i drugih životinja gajenih na gazdinstvu;
- Radnoj snazi i aktivnostima na gazdinstvu;

- Poljoprivrednoj mehanizaciji i opremi;
- Poljoprivrednim objektima;
- Korišćenju kredita i podsticajnih sredstava, kao i korišćenju računara za vođenje evidencije o poljoprivrednom polsovanju;
- Upotrebi i prodaji sopstvenih poljoprivrednih proizvoda;
- Odlaganju otpada.

10. U kom periodu će se obaviti popis poljoprivrede?

Prikupljanje podataka će se obaviti u periodu od 01. oktobra do 15. decembra 2012. godine.

Popis poljoprivrede obaviće se posle Popisa stanovništva, domaćinstava i stanova 2011. godine. Povezivanje ove dve akcije omogućiće zajedničko korišćenje određenih instrumenata u oba popisa pa time i optimalizaciju troškova popisa poljoprivrede. Pored toga, u Popisu stanovništva izvršena je identifikacija domaćinstava sa sopstvenom poljoprivrednom proizvodnjom koja će biti obuhvaćena popisom poljoprivrede. Period od godinu dana između dva popisa je dovoljno dug da bi sprovele sve neophodne pripremne aktivnosti i, u isto vreme, dovoljno kratak da dobijeni okvir iz popisa stanovništva bude ažuran.

11. Referentni periodi popisa poljoprivrede

Kritični momenat popisa jeste 30. septembar 2012. u 24 sata, tj. u ponoć između 30. septembra i 01. oktobra 2012. godine.

Referentni period se odnosi na:

- a) *Dan kritičnog momenta popisa*, za podatke o:
  - broju stoke, i
  - poljoprivrednim objektima i mehanizaciji u vlasništvu gazdinstva.
- b) *Poljoprivrednu godinu* (od 01. oktobra 2011. do 30. septembra 2012.), za podatke o:
  - korišćenju poljoprivrednog zemljišta;
  - upotrebi đubriva i sredstava za zaštitu bilja;
  - organskoj proizvodnji;
  - navodnjavanoj površini, po usevima i primenjenim proizvodnim metodama.
  - korišćenju poljoprivredne mehanizacije, opreme i objekata;
  - radnoj snazi i aktivnosti na gazdinstvu;
  - upotrebi i prodaji sopstvenih poljoprivrednih proizvoda.
- v) *Poslednje tri godine*, za sledeće podatke:
  - prosečna navodnjavana površina;
  - formiranje i održavanje međa;

- korišćenje podsticajnih sredstava države.

12. Metod popisivanja

Popis poljoprivrednih gazdinstava na teritoriji Republike Srbije počeće 1. oktobra 2012. godine u 8.00 časova, a završiće se 15. decembra 2012. godine u 20.00 časova.

Popisivanje porodičnih gazdinstava i gazdinstava preduzetnika obavljaće ovlašćeni popisivači na osnovu dodeljene Liste domaćinstava sa poljoprivrednom proizvodnjom, metodom intervjeta. Ukoliko popisivač koji popisuje na ovaj način u toku svog rada nađe i na gazdinstva pravnih lica (poljoprivrednu proizvodnju u domaćinstvu sa Liste obavlja pravno lice), popisaće ih. U slučaju da popisivač nađe na domaćinstva sa poljoprivrednom proizvodnjom koja zadovoljavaju kriterijum za poljoprivredno gazdinstvo, a ne nalaze se na Listi, takođe će ih popisati.

Gazdinstva pravnih lica popisaće popisivači ovlašćeni za popis pravnih lica, na osnovu Adresara pravnih lica – jedinica popisa, metodom intervjeta, uz prethodnu najavu i uz pomoć i instrukcije lica odgovornih za popis pravnih lica.

13. Postupanje prilikom popisivanja

U toku posete gazdinstvu potrebno je da popisivač:

- Kaže svoje ime i prezime i, uz ličnu kartu, pokaže Ovlašćenje za popisivanje gazdinstava;
- Objasni razlog svoje posete i traži odgovarajućeg sagovornika, tj. davaoca podataka;
- Nastoji da ostvari dobru komunikaciju;
- Obavesti davaoca podataka da su podaci prikupljeni popisom **tajna** i da su kao takvi zaštićeni zakonom i ne mogu se koristiti u druge svrhe osim statističke, a da je učešće u popisu obavezno;
- Pročita u potpunosti pitanje, sa svim ponuđenim odgovorima;
- Pitanje ponovi jasno i polako u slučaju da davalac podataka ne razume pitanje, ili da ga postavi drugim rečima pazeći da se ne izgubi smisao originalnog pitanja, ili da ga dodatno pojasni u skladu sa uputstvom;
- Bude neutralan prilikom postavljanja pitanja i da ne utiče na odgovore, osim u smislu nastojanja da odgovori budu što bliži realnosti.

Ukoliko je jezik kojim se služi davalac podataka nepoznat popisivaču, tada se koristi Ugledni obrazac – prevod, pa ako i pored toga nije moguće izvršiti popisivanje dotičnog gazdinstva, potrebno je da popisivač o tome obavesti opštinskog instruktora kako bi se na navedenu adresu poslao odgovarajući popisivač.

Ukoliko na nekoj adresi sa spiska popisivač ne nađe nikoga, ili zatekne osobe koje nisu u stanju da daju potrebne podatke, ili zbog nedostatka vremena ne završi popisivanje, ostaviće obaveštenje o svom ponovnom dolasku (dan i čas). Popisivač ponavlja postupak sve dok ne popiše gazdinstvo sa Liste.

14. Zaštita podataka

Svi su učesnici popisa, u skladu sa članom 20. Zakona o Popisu poljoprivrede 2011. godine, dužni da čuvaju kao službenu tajnu sve podatke prikupljene od gazdinstava obuhvaćenih popisom, a koji se odnose na lične, porodične, imovinske i ekonomske prilike. Svako postupanje suprotno od postupanja definisanih Zakonom o Popisu poljoprivrede 2011. godine povlači prekršajnu odgovornost i novčanu kaznu.

Pojedinačni podaci prikupljeni popisom u skladu s ovim zakonom mogu se koristiti isključivo u statističke svrhe, a objavljaju se u zbirnom (agregiranom) obliku.

15. Zašto je poželjno da upitnik bude potpisana?

Po završenom popunjavanju upitnika, davalac podataka može (ukoliko to želi) da pogleda upitnik kako bi se uverio u tačnost upisanih odgovora, i da to potvrdi svojim potpisom. Pravna lica i preduzetnici obavezno potpisuju upitnik i stavljaju pečat.

Potpisivanje upitnika predstavlja vid kontrole rada popisivača u toku sprovođenja popisa.

16. Šta se podrazumeva pod pravnim statusom gazdinstva?

16. 1. Gazdinstvo bez statusa pravnog lica/preduzetnika

Gazdinstvo bez statusa pravnog lica/preduzetnika jeste porodično poljoprivredno gazdinstvo. Pod porodičnim poljoprivrednim gazdinstvom podrazumeva se svaka porodična ili druga zajednica lica (uključujući i samačko domaćinstvo), čiji se članovi (jedan ili više) bave poljoprivrednom proizvodnjom bilo kao primarnom bilo kao sekundarnom aktivnošću, koja ima jedinstveno upravljanje, zajednički koristi sredstva za proizvodnju (zemljište, mašine, objekte) i rad svojih članova.

Porodično gazdinstvo može biti sastavljeno od jednog, dva ili više domaćinstava, čiji su članovi najčešće rođaci i koriste zemljište i/ili uzgajaju stoku, na zajedničkoj osnovi.

16. 2. Gazdinstvo sa statusom pravnog lica/preduzetnika

Pod gazdinstvom sa statusom pravnog lica /preduzetnika podrazumeva se privredno društvo, zemljoradnička zadruga ili drugi oblik organizovanja sa

statusom pravnog lica i preduzetnik registrovan da pretežno obavlja delatnost poljoprivredne proizvodnje, kao i privredno društvo, ustanova i drugo pravno lice i preduzetnik registrovano u drugoj delatnosti koje ima organizovane ogranke ili druge organizacione delove u kojima se obavlja delatnost poljoprivredne proizvodnje.

Oblik organizovanja (pravna forma) može biti: ortačko društvo, komanditno društvo, akcionarsko društvo, društvo sa ograničenom odgovornošću, društveno preduzeće, javno preduzeće, zemljoradnička zadruga, finansijska organizacija, ustanova, državni organ, jedinica lokalne samouprave, preduzetnik ili neki drugi oblik organizovanja.

17. Jedinice posmatranja koje ne podležu popisu

17. 1. Porodična poljoprivredna gazdinstva koja koriste manje od 0,5 ha poljoprivrednog zemljišta, a ne bave se poljoprivrednom proizvodnjom koja je namenjena tržištu;
17. 2. Ergele jahačih konja, trkačkih konja i konja za galopiranje ukoliko se ne bave i uzgojem konja (pri čemu se, svakako, ne obuhvata zemljište korišćeno za njihovo treniranje), kao i štenare, pijace i klanice, šumska i ribarska gazdinstva, kao i gazdinstva koja se bave uslužnim delatnostima u poljoprivredi i delatnostima posle žetve ukoliko se ne bave i drugim delatnostima koje ih određuju kao poljoprivredno gazdinstvo.

18. Koje lice je nosilac gazdinstva?

Nosilac porodičnog poljoprivrednog gazdinstva jeste osoba koja je ekonomski i pravno odgovorna za rad gazdinstva i na čije ime funkcioniše dotično gazdinstvo, odnosno osoba koja preuzima rizike rada.

19. Ko je upravnik ili menadžer gazdinstva?

Lice koje je odgovorno za sprovođenje dnevnih finansijskih i proizvodnih odluka na gazdinstvu jeste upravnik ili menadžer gazdinstva. Upravnik ili menadžer na porodičnom gazdinstvu može biti: nosilac gazdinstva, bilo koji drugi član gazdinstva, kao i stalno zaposleni na gazdinstvu.

20. Šta je korišćeno poljoprivredno zemljište?

Pod korišćenim poljoprivrednim zemljištem podrazumevaju se:

- oranice i bašte (uključujući i ugare),
- poljoprivredno zemljište na okućnici,
- stalni zasadi - voćnjaci, vinogradi, rasadnici i zasadi vrba (za pletenje korpi), površine pod rogozom, rogačem, površine na kojima se uzgajaju tartufi, kao i zasadi jelki podignutih u komercijalne svrhe (novogodišnje jelke).

- livade i pašnjaci.

koje je gazdinstvo redovno koristi – obrađuje. Poljoprivredno zemljište koje se ne koristi – ne obrađuje iz ekonomskih, socijalnih ili drugih razloga spada u kategoriju nekorišćenog poljoprivrednog zemljišta.

21. Šta su to oranice i bašte?

Oranice i bašte predstavljaju zemljište koje se redovno obrađuje i usevi seju/sade po utvrđenom redu (plodoredu), uključujući i višegodišnje useve na oranicama kao i zemljište na odmoru (ugari).

U oranice i bašte spadaju površine na kojima se gaje:

- žita,
- mahunarke (za suvo zrno),
- krompir,
- šećerna repa,
- industrijsko bilje,
- povrće, jagode i bostan,
- cveće i ukrasno bilje,
- krmno bilje,
- semenski i sadni materijal,
- ostali usevi na oranicama i baštama od manjeg ekonomskog značaja koji ne mogu da se klasifikuju u neku drugu kategoriju i
- ugari.

Oranice i bašte koje se u posmatranom periodu nisu koristile iz ekonomskih, socijalnih i drugih razloga, spadaju u nekorišćeno poljoprivredno zemljište

22. Šta su to ugari?

Pod ugarima se podrazumevaju površine oranica i bašta koje se u periodu posmatrane poljoprivredne godine nisu koristile za poljoprivrednu proizvodnju, već su ostavljane "na odmoru" godinu dana i ulaze u plodoredu. Ugari mogu biti crni i zeleni. Pod crnim ugarom podrazumeva se samo zaorana površina, a pod zelenim ugarom površina koja je zaorana i zasejana usevima za zeleno đubrivo (detelina, lupina i sl.).

23. Šta se podrazumeva pod okućnicom u popisu poljoprivrede?

Pod okućnicom se podrazumeva poljoprivredna površina na kojoj se gaje poljoprivredni proizvodi namenjeni za sopstvenu potrošnju članova gazdinstva, pri čemu gazdinstvo može samo povremeno da prodaje višak

proizvoda sa okućnice, koja je obično odvojena od ostale poljoprivredne površine i najčešće se nalazi pored kuća.

24. Šta se podrazumeva pod ukupnom površinom korišćenog poljoprivrednog zemljišta koje je moguće navodnjavati?

Pod ukupnom površinom korišćenog poljoprivrednog zemljišta koje je moguće navodnjavati podrazumeva se površina za koju postoji oprema i pristup dovoljnoj količini vode potrebnoj za navodnjavanje, bez obzira na to da li se zemljište navodnjavalo ili ne.

25. Kako se popisuju stoka, pčele i druge životinje?

Popisom će biti obuhvaćena sva stoka vlastita i tuđa, ukupan broj po vrstama i kategorijama, kao i ostale životinje gajene radi proizvodnje mesa, jaja, krvna (ne u svrhe lova) i proizvodnje meda, koje su se u kritičnom momentu popisa, **nalazile na gazdinstvu**. Pod tuđim grlima podrazumevaju se grla koja su vlasništvo drugih pravnih ili fizičkih lica, a nalaze se na dotičnom gazdinstvu u vreme dolaska popisivača zbog tova, čuvanja, ispaše itd.

Vlastita stoka gazdinstva koja se, u vreme kritičnog momenta popisa, nalazila kod drugih pravnih ili fizičkih lica zbog tova, čuvanja, itd. popisuje se tamo gde se i zatekla. Stoka u tranzitu (npr. ženke ili mužjaci koji su prisutni na dotičnom gazdinstvu radi parenja) popisuje se kod vlasnika.

Ukoliko je stoka u trenutku kritičnog momenta popisa bila na ispaši van gazdinstva (npr. na zajedničkom pašnjaku ili u toku premeštanja sa jednog pašnjaka na drugi), popisuje se kao da je na gazdinstvu.

Ne popisuju se kućni ljubimci i životinje gajene iz hobija koje se ne koriste za proizvodnju ili sticanje prihoda, osim konja za jahanje, trkačkih konja i konja korišćenih samo za rekreaciju članova porodičnog poljoprivrednog gazdinstva.

26. Šta je to organska proizvodnja?

Pod organskom proizvodnjom podrazumeva se proizvodnja biljnih i životinjskih proizvoda primenom posebnih metoda koje su propisane Zakonom o organskoj proizvodnji, („Službeni glasnik RS“, br. 30/10) i pravilnicima o metodama organske biljne i stočarske proizvodnje. Svaki tako proizveden proizvod mora posedovati zvanični sertifikat o organski proizvedenim proizvodima.

Gazdinstvo je u fazi prelaska na organsku proizvodnju ako primenjuje metode organske proizvodnje ali period tranzicije – transformacije iz konvencionalne u organsku proizvodnju još nije završen da bi se

proizvodnja smatrala u potpunosti uslađenom sa principima organske proizvodnje definisanim zakonom tj. proizvodi bili sertifikovani.

27. Šta se podrazumeva pod tuđom korišćenom mehanizacijom?

Pod tuđom poljoprivrednom mehanizacijom koja je korišćena podrazumeva se poljoprivredna mehanizacija u vlasništvu drugog gazdinstva, zadruge, agencije za pružanje usluga, agencije za iznajmljivanje i sl. koju je gazdinstvo unajmilo, ili je poseduje (deli) zajedno sa drugim gazdinstvom (jednim ili više). Ukoliko je mehanizacija gazdinstva u vlasništvu sa drugim gazdinstvom, upisuje se kod gazdinstva kod kog je bila na dan kritičnog momenta popisa.

Takođe, spada i poljoprivredna mehanizacija koja je bila u vlasništvu dotičnog gazdinstva, upotrebljavana jedno izvesno vreme u posmatranom periodu i u istom tom periodu prodata.

28. Za koje lice se evidentira nivo obučenosti?

Nivo obučenosti odnosi se na lice koje sprovodi dnevne odluke o poljoprivrednoj proizvodnji, odnosno na lice koje je upravnik ili menadžer gazdinstva.

Obučenost upravnika ili menadžera podrazumeva najviši nivo obučenosti stečen do početka popisivanja.

29. Šta sve spada u poljoprivredne aktivnosti gazdinstva?

Pod poljoprivrednim aktivnostima podrazumevaju se :

- rad na polju – oranje, setva, sakupljanje sena, žetva, i sl.;
- gajenje životinja – priprema i raspodela hrane, muža, briga o životinjama;
- organizacija proizvodnje i upravljanje – kupovina, prodaja proizvoda gazdinstva, računovodstvo u vezi sa gazdinstvom i sl.;
- svi poslovi na gazdinstvu u vezi sa skladištenjem, obradom i pripremom proizvoda za tržište (siliranje stočne hrane, čišćenje, pakovanje i sl.);
- održavanje poljoprivrednih objekata i mašina, transport robe do pijace, priprema i prodaja sopstvenih poljoprivrednih proizvoda na pijaci i sl.;
- proizvodnja vina od sopstvenog grožđa.

30. Šta se podrazumeva pod drugim aktivnostima koje donose prihod gazdinstvu?

Pod drugim aktivnostima koje donose prihod – zaradu podrazumevaju se sve aktivnosti koje nisu poljoprivredne, a imaju ekonomski uticaj na gazdinstvo, i mogu biti:

- aktivnosti direktno u vezi sa gazdinstvom – koriste se resursi gazdinstva: zemljišne površine, poljoprivredne zgrade, mašine, oprema, radna snaga ili poljoprivredni proizvodi, i mogu da se:
  - *obavljaju na gazdinstvu* (nepoljoprivredne aktivnosti kao što je turizam, narodna radinost, prerada poljoprivrednih proizvoda za prodaju – osim prerade grožđa radi proizvodnje vina u slučaju da je količina prerađenog grožđa isključivo ili uglavnom iz sopstvene proizvodnje, i sl);
  - *ne obavljaju na gazdinstvu* (poljoprivredni i nepoljoprivredni rad po ugovoru npr. rad sopstvenim kombajnom).
- aktivnosti koje nisu direktno u vezi sa gazdinstvom – ne koriste se resursi gazdinstva osim radne snage gazdinstva, i mogu da se:
  - *obavljaju na gazdinstvu* – npr. frizer/frizerka ili krojač/krojačica koji pružaju usluge na gazdinstvu, trgovac-član gazdinstva radi u samostalnoj trgovinskoj radnji (gde se ne prodaju proizvodi gazdinstva) ili poljoprivrednoj apoteci koja je locirana na gazdinstvu, davanje časova na gazdinstvu-obuka od strane člana gazdinstva i sl.
  - *ne obavljaju na gazdinstvu* – svako drugo zaposlenje članova gazdinstva kao npr.: rad u banci, fabrici, administraciji, prosveti i dr.

31. Kako se u popisu prikupljaju informacije o radnoj snazi?

Statistički podaci u vezi sa angažovanom radnom snagom su deo podataka koji se odnose na poljoprivrednu proizvodnju gazdinstva, a osnova za ocenu radne snage jeste obračun reprezentativnih indikatora na nacionalnom nivou, koji će ujedno omogućiti i međunarodnu uporedivost.

Ovako prikupljeni i obrađeni statistički podaci o radnoj snazi u poljoprivredi omogućiće sledeće:

- Usaglašavanje glavnih pokazatelja poljoprivredne radne snage sa evropskim standardima, odnosno obračun inputa radne snage u poljoprivredi (ALI – *Agriculture Labour Input*) izražen u godišnjim radnim jedinicama (AWU – *Annual Working Unit*);
- Klasifikaciju radne snage u poljoprivredi, prema načinu angažovanja;
- Uvid u ukupnu radnu snagu koja obavlja poljoprivredne aktivnosti na gazdinstvu, pri čemu će se podaci prikupljeni u popisu

poljoprivrede razlikovati od podataka dobijenih u druge svrhe sprovedenim statističkim istraživanjima o radnoj snazi, s obzirom na to da su primenjene različite definicije i obuhvat.

31. 1. Radna snaga na porodičnom gazdinstvu – članovi porodice i rođaci nosioca gazdinstva

Pod članovima porodice i rođacima nosioca gazdinstva podrazumevaju se venčani ili nevenčani supružnik, deca, roditelji, familija stečena brakom ili usvojeni članovi, kao i braća i sestre nosioca gazdinstva i supružnika, koji rade na gazdinstvu bez obzira na to da li stanuju na gazdinstvu i bez obzira na to da li su za svoj rad na gazdinstvu na neki način plaćeni ili ne.

Podaci se prikupljaju za nosioca gazdinstva bez obzira na to da li je u posmatranoj poljoprivrednoj godini obavljao poljoprivredne aktivnosti ili ne. Podaci za supružnika, ostale članove porodice i rođake prikupljaju se samo za one koji su se bavili poljoprivrednim aktivnostima na gazdinstvu u posmatranom periodu, a stariji su od 15 godina.

31. 2. Zaposlena radna snaga na gazdinstvu

Podaci se odnose na zaposlenu radnu snagu, kako na porodičnom, tako i na gazdinstvu pravnog lica/preduzetnika, koja je obavljala poljoprivredne aktivnosti uz nadoknadu (u novcu, naturi ili nekom drugom obliku).

31. 3. Sezonski angažovana lica i lica angažovana na osnovu ugovora

Pod sezonski angažovanim licima podrazumevaju se lica koja nisu članovi gazdinstva niti stalno zaposlena na gazdinstvu, koja su povremeno (sezonski) angažovana na gazdinstvu, uz novčanu ili bilo koju drugu vrstu nadoknade ili besplatno (moba), u posmatranoj poljoprivrednoj godini.

Pod licima angažovanim na osnovu ugovora podrazumevaju se lica koja nisu članovi gazdinstva niti stalno zaposlena, niti sezonski angažovana lica, koja su angažovana za rad na gazdinstvu od treće strane (nije ih direktno angažovalo gazdinstvo), uz novčanu ili bilo koju drugu vrstu nadoknade, na osnovu sklopljenog ugovora o saradnji ili slično.

32. Šta je to godišnja radna jedinica u poljoprivredi (AWU)?

Godišnja radna jedinica u poljoprivredi (AWU) je jedinica mera koja predstavlja količinu ljudskog rada utrošenog za obavljanje poljoprivredne aktivnosti na svakom gazdinstvu.

Ova jedinica predstavlja ekvivalent rada jedne osobe, puno radno vreme za jednu godinu, pri čemu je puno radno vreme osam sati dnevno, a godinu čini 225 radnih dana.

U popisu se prikupljaju podaci o broju radnih dana i prosečnom broju sati dnevno utrošenih za obavljanje poljoprivrednih aktivnosti, pri čemu se vodi računa o bolovanjima i neplaćenim odsustvovanjima, praznicima i sl. Na osnovu prikupljenih podataka izvršiće se obračun radnih jedinica u poljoprivredi, na nivou gazdinstva i na nacionalnom nivou.

33. Šta se obuhvata pitanjima o proizvodnom metodu u poljoprivredi?

To su pitanja koja se odnose na:

- Metode obrade zemljišta;
- Očuvanje zemljišta;
- Podizanje i održavanje ograda i živica na gazdinstvu;
- Navodnjavane površine;
- Smeštaj domaćih životinja;
- Kapacitete za smeštaj stajnjaka;
- Upotrebu stajnjaka.

Prikupljaju se u svrhu zaštite životne sredine.

34. Šta se podrazumeva pod poljoprivrednim otpadom?

Pod poljoprivrednim otpadom se smatra samo otpad koji je nastao kao rezultat različitih poljoprivrednih aktivnosti na gazdinstvu. To može biti:

- Ulje (mašinsko, motorno, hidrulično i sl.);
- Plastika – osim plastične ambalaže. To mogu biti npr: plastične folije, kontejneri i saksije za rasad i sl. ;
- Guma – npr. traktorske gume koje više nisu za upotrebu;
- Ambalaža sredstava za zaštitu bilja;
- Ambalaža veterinarskih farmaceutskih proizvoda – uključujući i otpad nastao u toku veterinarskih intervencija na gazdinstvu (igle, špricevi, prazne boćice i sl.);
- Drugi poljoprivredni otpad – npr. mulj od pranja i čišćenja poljoprivrednih proizvoda, otpad od biljnog i životinjskog tkiva (ne uključuje se otpad nastao prilikom klanja životinja), metalni otpad i sl.